

INTRODUCCIÓ A LES CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

PROFESSORS: Josep Mª Domènech i Pardo
 Margarida Massot i Verdú
 Martí Teixidó i Planas

A.- OBJECTIUS

- a.- La "introducció a les Ciències de l'Educació" pretén el domini de la terminologia i conceptualització bàsica de les principals Ciències de l'Educació. Per aconseguir-ho, s'ofereixrà una panoràmica dels temes de major importància i actualitat en el terreny educatiu.
- b.- També pretén l'habituació vers l'anàlisi i la crítica dels problemes educatius, posant en relació els diferents elements que hi intervenen.
- c.- En darrer terme, l'assignatura té una finalitat orientadora pel que fa a l'especialització en Ciències de l'Educació.

B.- TEMARI

1.- Problemàtica general educativa en el món actual. Causes i conseqüències.

2.- Sobre el concepte d'educació.

- 2.1.- El concepte educatiu i la seva xarxa monològica.
- 2.2.- Sobre el concepte d'educació com a intervenció.
- 2.3.- L'educació com a sistema dins de Pedagogia.

3.- L'Educació com a sistema dins del sistema socio-cultural.

- 3.1.- Educació formal, no formal i informal.
- 3.2.- La família com a agent educador.
- 3.3.- Mitjans de comunicacions de masses i educació.
- 3.4.- Animació socio-cultural en el lleure.

4.- L'educació com a objecte de coneixement.

- 4.1.- La investigació científica en Pedagogia.
- 4.2.- Epistemologia de les Ciències de l'Educació.
- 4.3.- Situació actual dels estudis de Pedagogia.

5.- L'educand.

- 5.1.- L'home com a ésser educable. L'educabilitat.
- 5.2.- L'home com a ésser educand. La necessitat de l'educació.
- 5.3.- L'home com a ésser interaccional. La dinàmica herència-medi.
- 5.4.- L'home com a èsser evolutiu/temporal.

6.- L'educador i la relació educativa.

- 6.1.- Sobre el concepte d'educador. Problemàtica professional.
- 6.2.- Paradigmes de formació del professorat.
- 6.3.- Autoritat i llibertat en la relació educativa.

6.- El procés educatiu.

- 6.1.- L'educació com a procés de comunicació. L'enfocament sistèmic-cibernètic.
- 6.2.- Tecnologia dels processos educatius.
- 6.3.- Relacions interpersonals i educació. Dinàmica de grups.

7.- L'escola com a organització del procés educatiu.

- 7.1.- L'educació com a procés de comunicació. L'enfocament sistèmic-cibernètic.
- 7.2.- Tecnologia dels processos educatius.
- 7.3.- Relacions interpersonals i educació. Dinàmica de grups.

8.- La problemàtica teleològica.

- 8.1.- Pedagogia i axiologia. Educació-cultura i educació-valors.
- 8.2.- El problema dels objectius educatius.
- 8.3.- Antropologies que guien l'educació.

9.- Dimensions educables.

- 9.1.- Dimensió física: higiene, elasticitat, precisió, percepció...
- 9.2.- Dimensió afectiva: psíquica, ètica, estètica, no ètica, cívica-social.
- 9.3.- Dimensió intel.lectual: verbal-racional, científico-tecnològica, humanista.

10.- Exigències i direccions de l'educació actual.

- 10.1.- L'educació permanent.
- 10.2.- L'educació ambiental i del consumidor.
- 10.3.- Educació multicultural.
- 10.4.- Educació per la pau en una societat plural.

C.- METODOLOGIA

- a.- La major part dels temes seràn exposats pel professor al llarg del curs. Malgrat tot, donada l'àmplia panoràmica que contempla el temari, alguns d'ells seran preparats individualment per part dels alumnes. Pel que fa a aquest temes preparats personalment hi hauràn sessions dedicades al seu comentari, ànalisi de qüestions i dubtes, etc.
- b.- També hi ha la possibilitat de realitzar optativament un treball de curs, individualment o en grup (preferentment dues persones). Aquests treballs podràn ser teòrics o pràctics; però sempre en relació directa amb el temari de l'assignatura.

D.- AVALUACIÓ

- a.- L'avaluació es realitzarà mitjançant tres proves escrites, de caràcter trimestral. En elles hi hauràn qüestions referides, per una banda, al contingut de les explicacions del professor, i per altre, a les lectures obligatòries que s'assenyalen a l'inici de cada trimestre.
- b.- A més a més, també seran valorats (a partir de l'aprovat de les corresponents proves d'avaluació) els possibles treballs optatius.

E.- BIBLIOGRAFIA

MANUALS I OBRES GENERALS

- AVANZINI, G.: La Pedagogia del siglo XX. Ed. Narcea. Madrid 1977.
- CASTILLEJO, J.L.; ESCAMEZ, J. i MARIN, R.: Teoría de la Educación. Ed. Anaya. Madrid 1981.
- DEBESSE, N. i MIALARET, G.: Introducción a la Pedagogía. Ed. Oikos-Tau. Barcelona 1972.
- FERRANDEZ, A. i SARRAMONA, J.: La educación. Constantes y problemática actual. Ed. Ceac. Barcelona 1980.
- GARCIA HOZ, V.: Principios de pedagogía sistemática. Ed. Rialp. Madrid 1970.
- JUIF, P. i LEGRAND, C.: Grandes orientaciones de la Pedagogía contemporánea. Ed. Narcea. Madrid 1980.
- NASSIF, R.: Pedagogía General. Ed. Cincel-Kapelusz. Madrid 1984.
- SANVISENS, A.: Introducción a la Pedagogía. Ed. Barcanova. Barcelona 1984.
- VARIOS: Introducción a los estudios pedagógicos. U.N.E.D. Madrid 1984.

BIBLIOGRAFIA TEMATICA BASICA

TEMA I:

- BOTKIN, J.W. i d'altres: Aprender, horizonte sin límites. Ed. Santillana. Madrid 1979.
- COOMBS, PH.: La crisis mundial de la educación. Ed. Santillana. Madrid 1985.
- FAURE, E.: Aprender a ser. Ed. Alianza Universidad. Madrid 1973.
- NATANSON, J.J.: El futuro de la educación. Ed. Aguilar. Madrid 1981.
- UNESCO: La educación en marcha. Ed. Teide/Unesco. Barcelona 1976.

TEMA II:

- ANUARIO: Las ciencias de la educación a examen. Secció de Ciències de l'Educació. U.A.B. Barcelona 1981.
- CHALMERS, A.F.: ¿Qué es esa cosa llamada Ciencia? Ed. Siglo XXI. Madrid 1984.
- EDUCAR 10: Investigació Educativa. U.A.B. Bellaterra 1987.
- EDUCAR 14-15: Epistemología de la educación. U.A.B. Bellaterra 1990.
- ESCOLANO, A.: Los estudios de Ciencias de la Educación: Curículum y profesiones. Ed. I.C.E. Universidad de Salamanca 1979.
- GARCIA CARRASCO, J.: La Ciencia de la educación. Pedagogos, ¿para qué? Ed. Santillana. Madrid 1983.
- MOORE, P.W.: Introducción a la Teoría de la Educación. Ed. Alianza. Madrid 1980.
- SARRAMONA, J. i MARQUES, S.: ¿Qué es la Pedagogía? Una respuesta actual. Ed. Ceac. Barcelona 1985.
- SARRAMONA, J.: Tecnología educativa. Ceac. Barcelona 1990.
- SARRAMONA, J.: Fundamentos de Educación. Ceac. Barcelona 1989.
- TOURIÑAN, J.N.: Teoría de la Educación. Ed. Anaya. Madrid 1987.

TEMA III:

- CASTILLEJO; COLOM: La pedagogía sistématica. Ed. Ceac. Barcelona 1987.
- DEARDEN, R.F.; HIRST, P.H. i PETERS, R.S.: Educación y desarrollo de la razón. Ed. Narcea. Madrid 1982.

ESTEVE, J.M.: Lenguaje educativo y teorías pedagógicas. Ed. Anaya. Madrid 1979.

PETERS, R.: El concepto de educación. Ed. Paidos. Buenos Aires 1969.

REBOUL, O.: Le langage de l'education. Ed. P.U.F. París 1985.

VARIOS: Teoría de la educación I. El problema de la educación. Ed. Límite. Murcia 1983.

TEMA IV:

COHEN, R.: En defensa del aprendizaje precoz. Ed. Planeta. Barcelona 1983.

CUNNINGHAM, C.: Estimulación precoz en casa. Ed. Inserso. Madrid 1980.

DAVE, R.H.: Fundamentos de la educación permanente. Ed. Santillana/Unesco. Madrid 1978.

EYSENCK, H.J. i KAMIN, L.: La confrontación sobre la inteligencia, ¿herencia-ambiente?. Ed. Pirámide. Madrid 1983.

LANE, M.: El niño salvaje de Aveyron. Ed. Alianza Universitaria. Madrid 1984.

OSTERRIETH, P.: Psicología infantil. Ed. Morata. Madrid 1978.

BREZINKA: "Límites de la educación". Educación. (Tubinga) nº 27. pp.7-16. 1983.

ESCAMEZ, J.: "Fundamentación antropológica de la educación". En varios, Teoría de la Educación. Ed. Anaya. Madrid 1981.

FERMOSO, P.: "La necesidad de la educación". Educadores. nº 140. pp.651-672. 1986.

FULLAT, O.: "Estructura educada del hombre". En Filosofías de la educación. Ed. Ceac. Barcelona. pp.87-130. 1978.

SACRISTÁN, D.: "El hombre como ser inacabado". Revista Española de Pedagogía. nº 158. pp.27-42. 1983.

TEMA V:

ABRAHAM, A. i d'altres: El enseñante también es una persona. Ed. Gedisa. Barcelona. 1986.

BOCHENSKI, J.M.: ¿Qué es autoridad?. Ed. Herder. Barcelona 1979.

COOMBS: Claves para la formación de los profesores. Un enfoque humanista. Ed. Emesa. Madrid 1979.

ESTEVE, J.M.: Autoridad, obediencia y educación. Ed. Narcea. Madrid 1977.

ESTEVE, J.M.: Profesores en conflicto. Ed. Narcea. Madrid 1984.

FONTAN, P.: La escuela y sus alternativas de poder. Ed. Ceac. Barcelona 1978.

HEARGEREAVES, D.: Las relaciones interpersonales en educación. Ed. Narcea. Madrid 1979.

MARCELO, C.: El pensamiento del profesor. Ed. Ceac. Barcelona 1987.

PALACIOS, J.: La cuestión escolar. Ed. Laia. Barcelona 1980.

REVISTA DE EDUCACION: Formación del profesorado, nº 269.

ROSENTHAL, R. i JACOBSON, L.: Pygmalion en la escuela. Ed. Marova. Madrid 1980.

TOURIÑAN, J.M.: Estatuto del profesorado. Ed. Escuela Española. Madrid 1987.

TEMA VI:

BRUNER, J.S.: El proceso de la educación. Ed. Uteha. México 1972.

FERRANDEZ, A.; SARRAMONA, J. i TARIN, L.: Tecnología didáctica. Ed. Ceac. Barcelona 1979.

SANVISENS, A.: "Concepción sistémico-cibernetica de la educación". Teoría de la educación. Ed. Límite. Murcia.

SARRAMONA, J.(ed): Comunicación y educación. Ed. Ceac. Barcelona 1988.

SARRAMONA, J.: "La educación como sistema de comunicación". Teoría de la Educación. Ed. Límite. Murcia 1983.

VARIOS: Tecnología y educación. Ed. Ceac. Barcelona. 1986

TEMA VII:

- GIMENO, J.: La pedagogía por objetivos. La obsesión por la eficiencia. Ed. Morata. Madrid 1982.
- C.I.E.: Finalidades de la educación. Unesco. Alianza Universidad. Madrid 1981.
- ESCAMEZ, J.: "Los valores en la pedagogía de la intervención". VARIOS: Tecnología y Educación. Ed. Ceac. Barcelona 1986.
- JORDAN, J.A.: "La crisis de valores actual. Una perspectiva antropológico-pedagógica". Revista de Ciencias de la Educación. 1987.
- MARIN, R.: "Los valores fundamento de la educación", en VARIOS: Teoría de la Educación. Ed. Anaya. Madrid 1981.

PETERS, R.: "Los objetivos de la educación: investigación conceptual", en PETERS, R.S. i d'altres. Filosofía de la educación. Ed. F.C.E. México. 1977. pp.25-94.

TEMA VIII:

- FULLAT, O. i SARRAMONA, J.: Cuestiones de educación. Ed. Ceac. Barcelona 1982.
- JORDAN, J.A. i SANTOLARIA, F.: La educación moral, hoy. Cuestiones y perspectivas. Ed. P.P.U. Barcelona 1987.
- MARIN, R.: Creatividad. Ed. Ceac. Barcelona 1984.
- ESCAMEZ, J. i ORTEGA, P.: La enseñanza de las actitudes y los valores. Ed. Nau Llibres. Valencia 1986.
- PETERS, R.S.: Desarrollo moral y educación moral. Ed. F.C.E. México 1984.
- PORCHER, L. i d'altres: La educación estética. ¿Lujo o necesidad? 1975.
- TURIEL, E.: El desarrollo del conocimiento social. Ed. Debate. Madrid 1984.
- VANDENPLAS-HOLPER, CHR.: Educación y desarrollo social del alumno. Ed. Anaya. Madrid 1982.
- WITKIN, H. i GOODENOUGH, D.R.: Estilos cognitivos. Ed. Piràmide. Madrid 1985.

TEMA IX:

- BLAT, J.: El fracaso escolar en la enseñanza primaria. Unesco. París 1984.
- COLOM, A.: Hacia una teoría del medio educativo. ICE. Universidad de Palma de Mallorca 1980.
- HUSEN, T.: La escuela a debate. Ed. Narcea. Madrid 1981.
- M.E.C.: Proyecto para la reforma de la enseñanza.
- MARAVALL, J.M.: La reforma de la enseñanza. Ed. Laia. Barcelona 1984.
- M.E.C./R.T.V.E.: Educación y medios de comunicación. M.E.C. Madrid 1982.
- PUIG, J.M. i TRILLA, J.: Pedagogía de l'oci. Ed. Ceac. Barcelona 1985.
- ROF CARBALLO, J.: La familia, diálogo recuperable. Ed. Karpos. Madrid 1980.
- TRILLA, J.: La educación informal. Ed. P.P.U. Barcelona 1986.